

О. О. Лопата

Оцінка стану інвестиційного середовища виробничої сфери Львівської області у контексті перспектив модернізації основного капіталу

Проаналізовані проблеми залежності стану інвестиційного середовища (на прикладі Львівської області) та розвитку її модернізаційної спроможності в контексті основного капіталу Львівської області. Здійснено аналіз здатності основного капіталу виробничої сфери Львівської області до модернізації через фактор збільшення інвестиційної привабливості.

Ключові слова: *інвестиційне середовище, інвестиції, модернізація, основний капітал, виробнича сфера.*

Приєднання України до Світової організації торгівлі разом із переговорами щодо асоційованого членства з ЄС спонукають регіони визначити та остаточно сформувані власну спеціалізацію з метою отримання конкурентних позицій на рівні з регіонами країн, які є новими членами ЄС. Одним із ключових факторів у цьому процесі є інвестиційна ситуація в регіонах, яка враховує економічний, виробничий, природний потенціал регіону та сприяє залученню додаткового обсягу інвестицій, наявність яких, своєю чергу, є однією з передумов розвитку адміністративно-територіальних одиниць різного ієрархічного рівня та економічної незалежності економіки країни в цілому. Також вже незворотною є тенденція до формування єврорегіонів – структур, які об'єднують регіони за економіко-географічним принципом із метою інтенсифікації виробничої діяльності та мінімізації логістичних витрат на своїх територіях.

Щодо основного капіталу Львівської області, то за останні роки присутня абсолютно несприятлива тенденція із залученими обсягами інвестицій. Зокрема:

- після 2007 р. відбулося різке зменшення частки державних вкладень, що пояснюється несприятливою економічною ситуацією в Україні;

- зростає обсяг залучення банківських кредитів та інших позик – від 1,6% у 2000 р. до 19,3% у 2008 р., що пояснюється зростанням довіри населення до фінансових установ, збільшенням доступності

кредитів для малого і середнього підприємництва, зменшенням вартості кредитів [1, с. 341];

- після 2009 р. відбулося різке зменшення частки коштів іноземних інвесторів від 14% у 2006 р. до 0,3% у 2012 р., що пояснюється припиненням діяльності вільних економічних зон, і несприятливою економічною ситуацією як на міжнародному рівні, так і в Україні, хоча вирішальну роль у погіршенні інвестиційної привабливості регіону відіграли саме внутрішні чинники.

Зважаючи на фізичний знос основних засобів на підприємствах регіону і надзвичайно низьку рентабельність виробництва, постає питання щодо можливості залучення інвестиційних ресурсів для його модернізації. Але саме залучення інвестицій в основний капітал регіону потребує відповідного рівня інвестиційної привабливості. Отож у кінцевому результаті окреслюється низька можливість залучення інвестицій в основний капітал Львівської області внаслідок низької рентабельності і негативного значення ряду інших показників.

Відповідно формується ситуація, коли основний капітал Львівської області для набуття можливості залучення інвестицій у процес модернізації повинен вийти на відповідний рівень ефективності. Для відновлення ефективності, також необхідні певні обсяги інвестицій, проте на порядок менші ніж для процесу модернізації.

Показником, який найактуальніше відображає потребу в інвестиціях основного капіталу області для збільшення значень показників ефективності, пропонується вважати коефіцієнт інвестомісткості основних засобів. Він визначає, яку частку займають капітальні інвестиції у загальній річній вартості основних засобів. Визначеного порогового значення даного коефіцієнта не існує, хоча згідно з методикою розрахунку рівня економічної безпеки, значення інвестомісткості основних засобів повинно перебувати в межах від 6% (мінімально допустиме) до 12% (максимально допустиме), проте очевидно, що чим вищий показник інвестомісткості основних засобів, тим вищі темпи їх оновлення та модернізації.

Протягом 2008-2011 рр. коефіцієнт інвестомісткості основних засобів скорочувався, як у Західному регіоні, так і Україні загалом, що свідчить про спад інвестиційної активності. Зазначимо, що хоча частка інвестицій у вартості основних засобів регіону дещо вища,

аніж у середньому в Україні, однак вона залишається на доволі низькому рівні (близько 5%).

Впродовж аналізованого періоду спостерігається загальна тенденція скорочення частки інвестицій у вартості основних засобів у Львівській області.

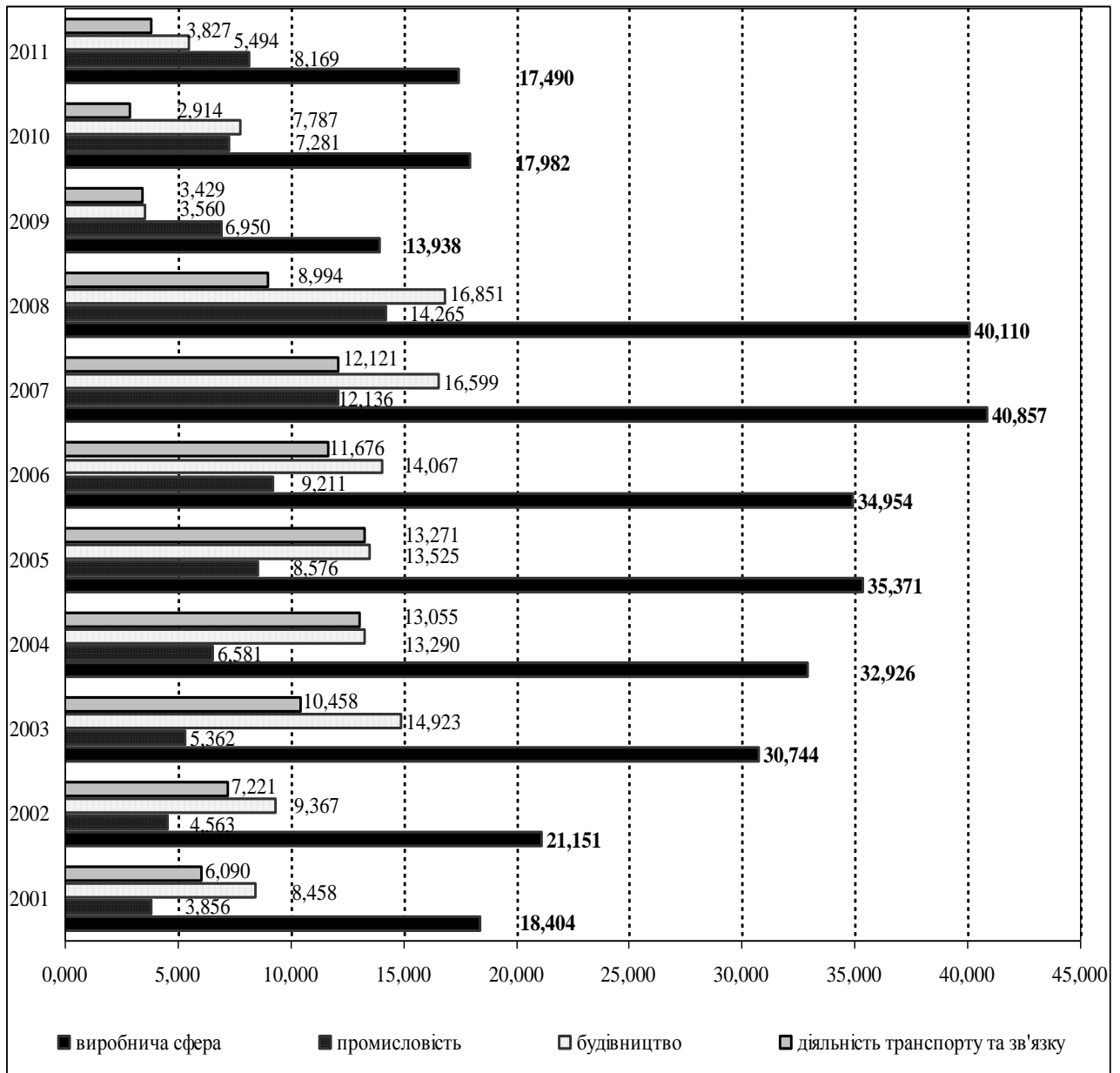

Рис. 1. Коефіцієнт інвестомісткості основних засобів у Львівській області за видами економічної діяльності, що належать до виробничої сфери (побудовано за даними [1])

Як видно з рис. 1, саме починаючи з 2009 р., відбувається значне падіння обсягів інвестицій в основний капітал. Також відбувається значний зсув і в самій структурі залучення інвестиційних ресурсів. Відповідно до перспектив подальших досліджень варто віднести визначення особливостей залучення інвестицій в основний капітал.

Якщо відобразити терміни окупності інвестиційних проектів у Львівській (із прогнозами до 2015 р.) то отримаємо можливість здійснити аналіз тенденцій вивільнення коштів рис. 2.

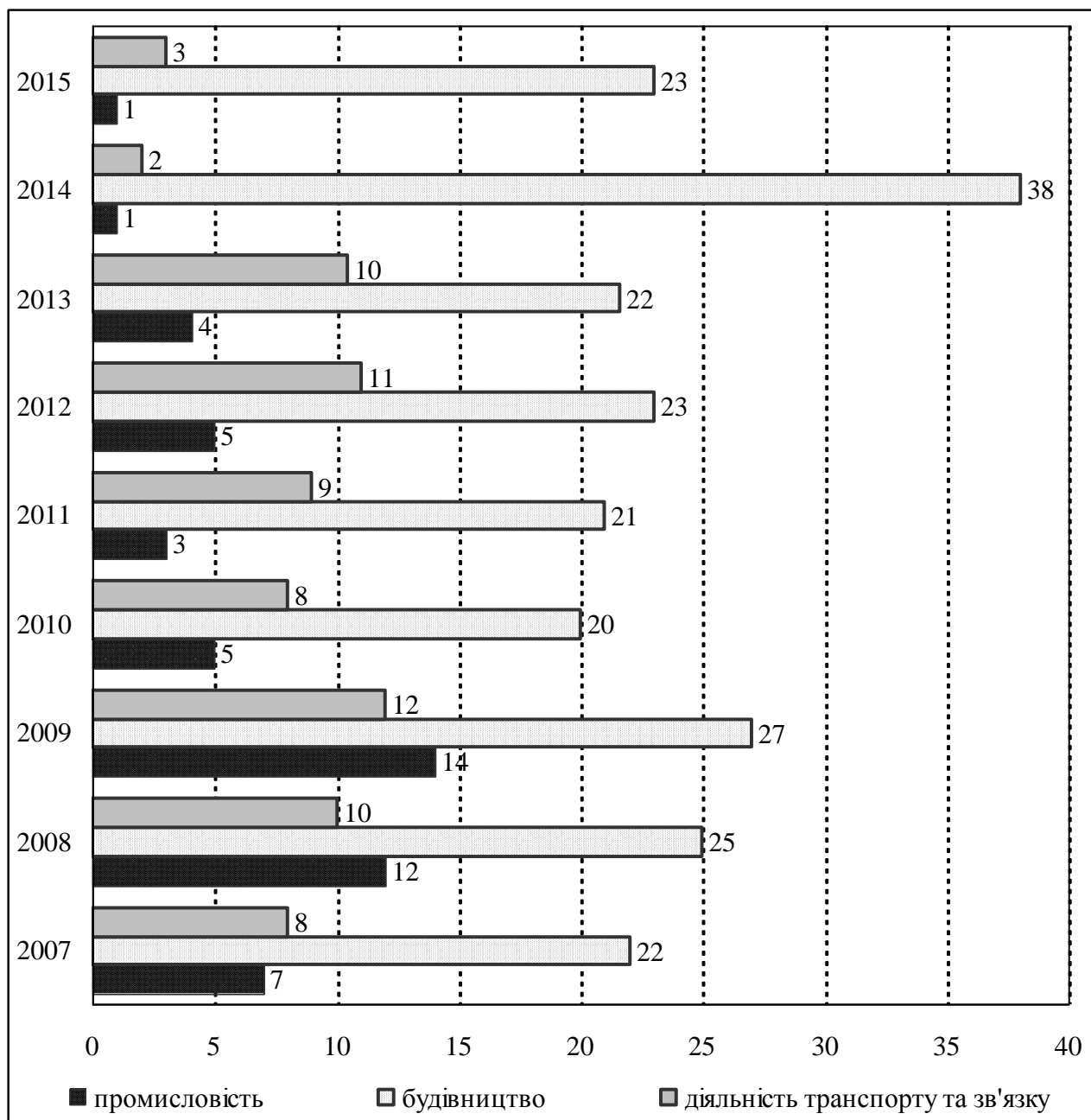

Рис. 2. Роки настання окупності інвестиційних проектів Львівської області за видами економічної діяльності (побудовано за даними [2; 3])

Як видно з рис. 2 кількість інвестиційних проектів, окупність яких настає у 2014-2015 рр., характеризується зменшенням кількості інвестиційних проектів сфери промисловості, що однак при детальнішому аналізі показало не низький рівень окупності, а малу

кількість діючих інвестиційних проектів. З огляду на дану тенденцію, можна зробити висновок про негативний вплив на розвиток промисловості Львівської області зниження кількості діючих інвестиційних проектів, а також актуальності подальших досліджень їхньої конкурентоспроможності.

Так, до прикладу, на рис. 3 відображено кількість об'єктів для інвестування у Львівській області відносно кількості проектів, які уже залучили кошти на виконання інвестиційних проектів і чекають на настання окупності.

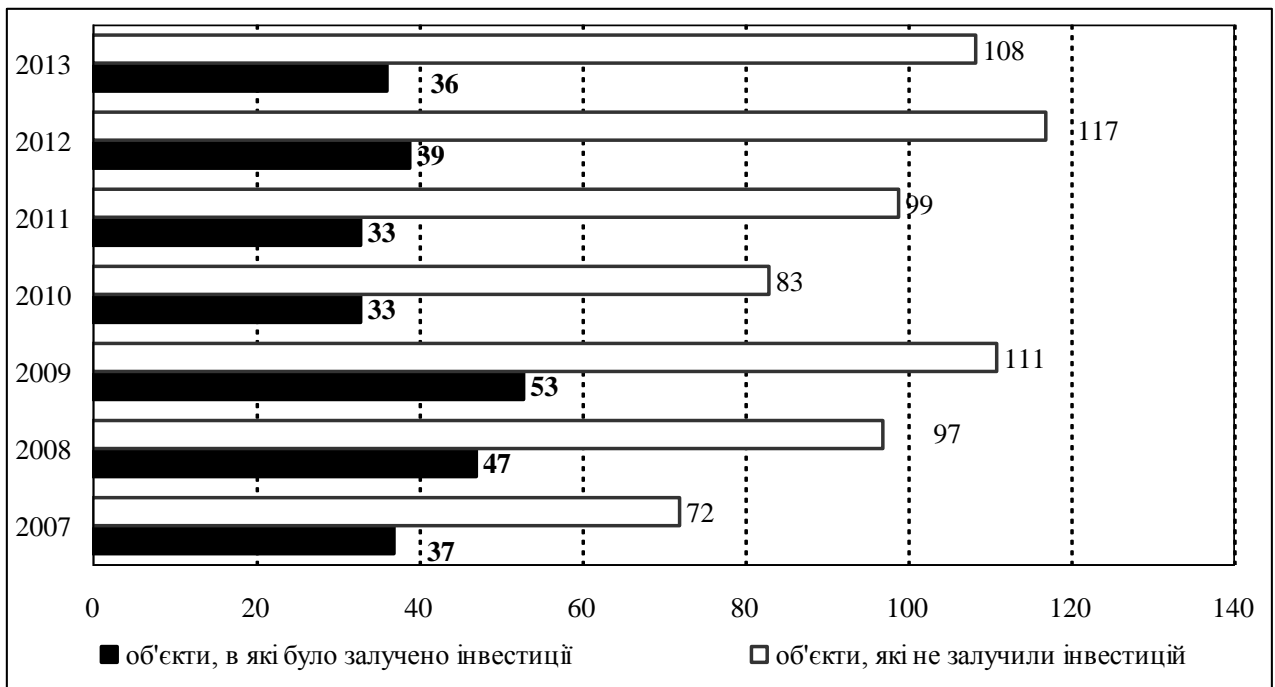

Рис. 3. Кількість об'єктів виробничої сфери Львівської області які залучили і не залучили інвестиції (побудовано за даними [4])

Проаналізувавши ситуацію з об'єктами, яким не вдалося залучити інвестиції для своєї діяльності і, відповідно, постати перед питанням продовження своєї операційної діяльності як такої, можна зробити ряд висновків:

1) кількість об'єктів для інвестування на території області є в середньому в 2,7 рази більшою, аніж кількість об'єктів, які залучили інвестиції, а це свідчить про велику частку непривабливих об'єктів для інвестування;

2) низький рівень ступеня проінформованості потенційних інвесторів про наявність об'єктів для залучення інвестицій;

3) відсутність підтримки, як органів місцевого самоврядування, так і органів центрального апарату державного управління, підвищення інвестиційної привабливості регіону.

Для аналізу об'єктивності залучення інвестицій у чинні інвестиційні проекти, варто використати порівняння коефіцієнтів оновлення (рис. 4.) і ліквідації (рис. 5) оскільки для прибуткової діяльності підприємства вони мали б перекриватися, а для приросту виробничих потужностей та збільшення їх ефективності коефіцієнт оновлення мав би мати вищий приріст, аніж коефіцієнт вибуття. За такої тенденції підприємство здійснює нарощування обсягу основного капіталу, а отже і коефіцієнт інвестомісткості мав би зростати.

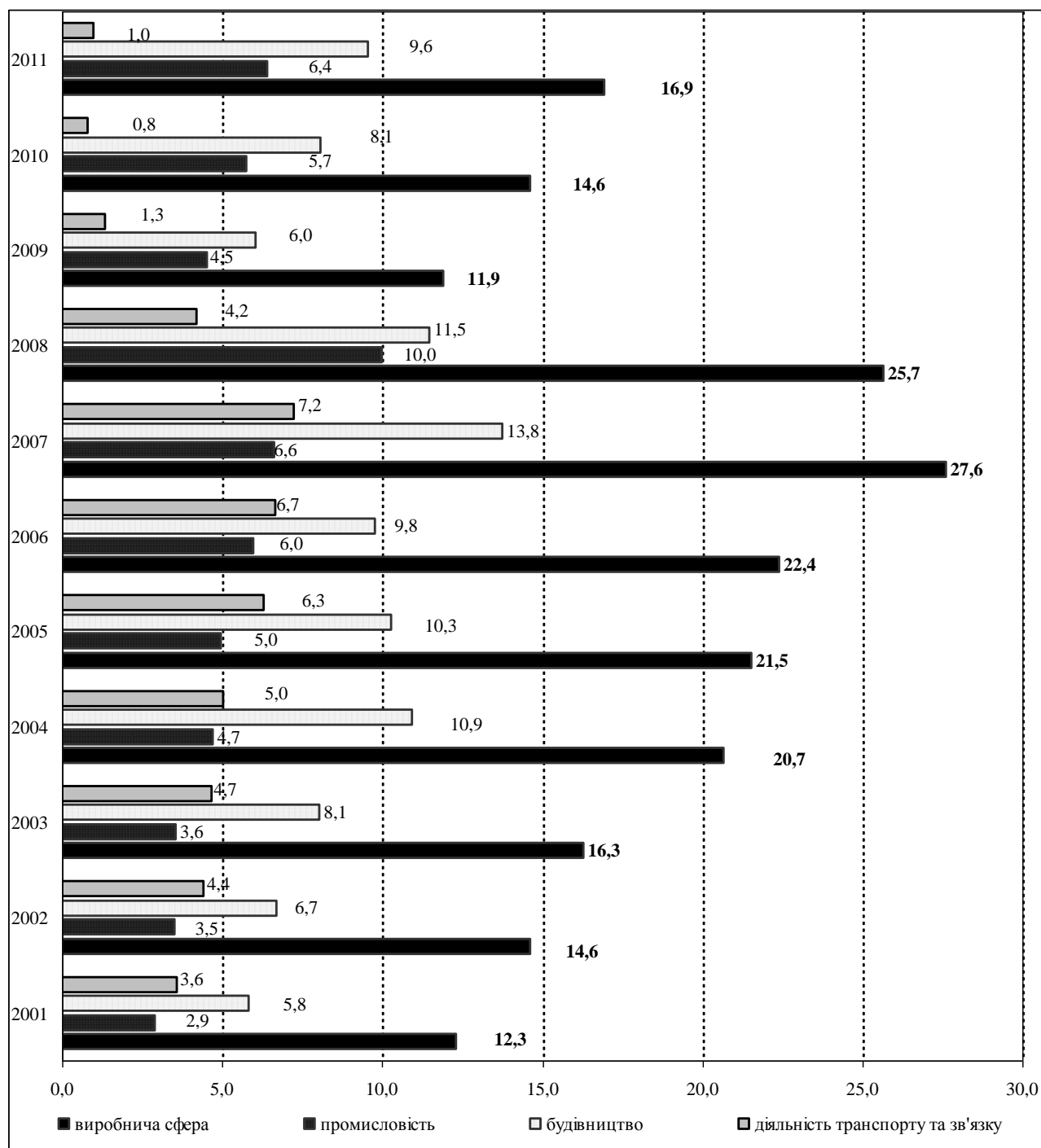

Рис. 4. Коефіцієнт оновлення основних засобів Львівської області за видами економічної діяльності (побудовано за даними [1])

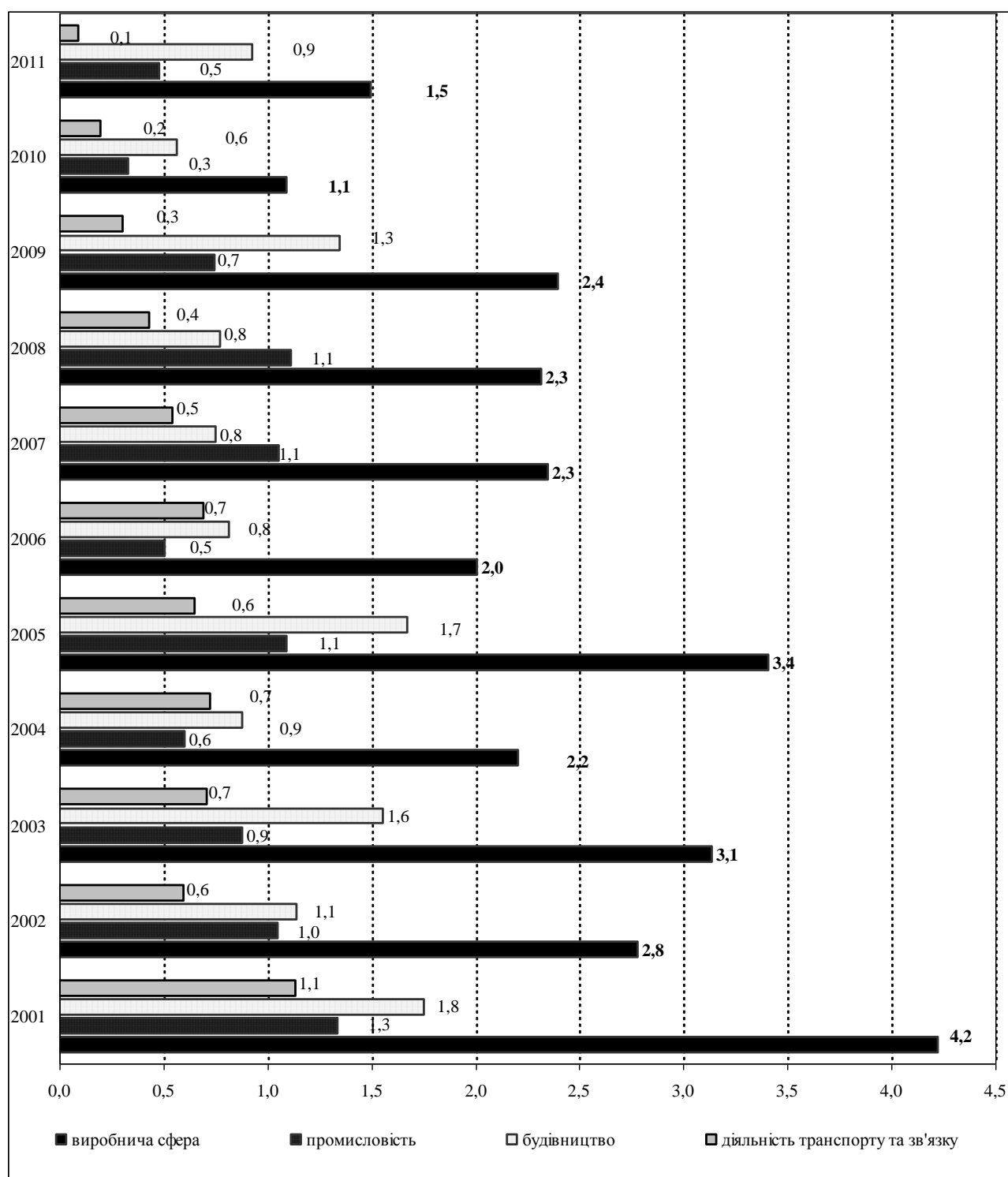

Рис. 5. Коefіцієнт ліквідації основних засобів Львівської області за видами економічної діяльності (побудовано за даними [1])

Як видно з рис. 5 і рис. 6 у 2001 р. тенденція обсягів ліквідації основного капіталу носила найбільш негативний характер, то 2006 р. відбулося збільшення коefіцієнта оновлення. Проте на кінець 2009 р. відбувається зменшення обсягів оновлення основних засобів. Також 2009-2010 рр. характеризуються аналогічно негативною тенденцією в сфері транспорту.

Порівняння здійснюється для визначення рівня перевищення коефіцієнта оновлення над коефіцієнтом вибуття основних засобів Львівської області. Також до уваги береться коефіцієнт приросту основних засобів області (рис. 5) для відображення тенденції збільшення виробничих потужностей внаслідок їх оновлення. При розгляді змін видно що в 2009 р. також відбулося різке падіння значення даного коефіцієнта. Таке зменшення величини власного капіталу виробничої сфери зумовлено насамперед зменшенням обсягів інвестомісткості (рис. 1) у цьому ж періоді. Отже, можна зробити висновок про недосконалість системи залучення інвестицій у діяльність виробничої сфери.

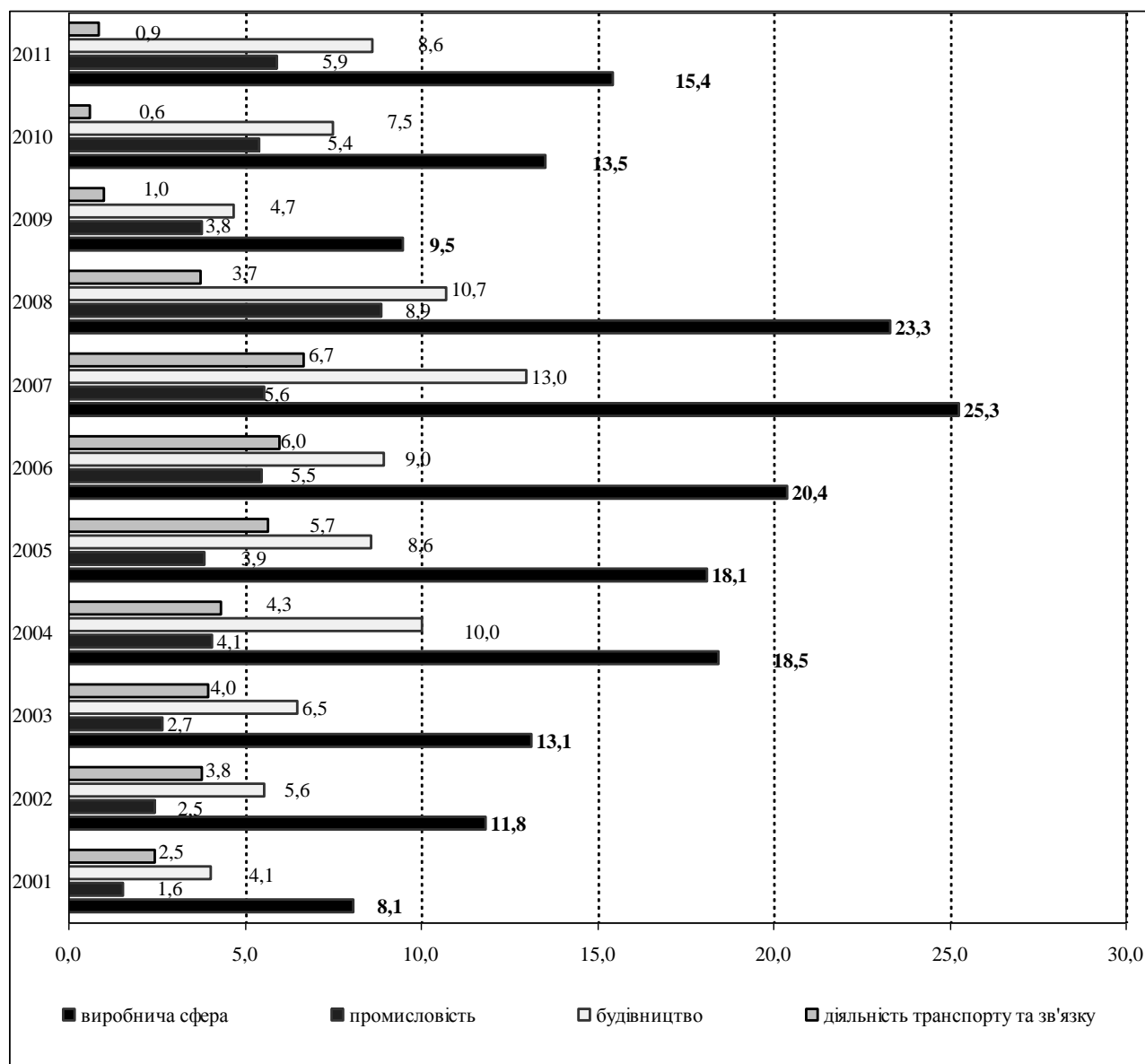

Рис. 6. Коефіцієнт приросту основних засобів Львівської області за видами економічної діяльності виробничої сфери (побудовано за даними [1])

Негативну тенденцію з приростом основного капіталу виробничої сфери Львівської області варто змінювати шляхом розробки і впровадження дієвих регіональних програм модернізації основного капіталу. Проте на сьогоднішній день, внаслідок недосконалої податкової системи, такі програми можливо впроваджувати лише на загальнодержавному рівні.

У Державній програмі розвитку внутрішнього виробництва до основних орієнтирів структурної модернізації промисловості віднесено [6]:

- відновлення пропорційного розвитку економіки, забезпечення провідної ролі в ній промислової сфери, повномасштабний розвиток внутрішнього ринку за рахунок переважного постачання вітчизняної техніки, технології, сировини тощо;

- нарощування експортного потенціалу за рахунок підтримки розвитку вітчизняних експортерів високотехнологічної продукції;

- здійснення кардинальної модернізації виробництва та розвиток наукоємних галузей, збереження та розвиток інтелектуального та науково-технічного потенціалу;

- створення замкнутих циклів виробництва стратегічно важливої продукції;

- підвищення ефективності та конкурентоспроможності вітчизняної промисловості;

- розширення участі вітчизняних підприємств і організацій у проектах міжнародної кооперації;

- створення нового “проривного” продукту у наукоємних галузях для утвердження власної ролі України у високотехнологічному світі;

- забезпечення програмного управління, розвиток інформаційного сектору для обслуговування промислових підприємств;

- запровадження постійного моніторингу основних внутрішніх ринків споживчих та інвестиційних товарів і розроблення заходів із розширення пропозицій українських виробників на цих ринках.

Залежно від групи об’єктів стимулювання, можуть бути використані конкретні інструменти або їх система, з урахуванням індивідуальної специфікації області, що забезпечують оптимізацію результату.

Використання сучасних організаційних технологій передбачає необхідність проходження наступних етапів:

- створення технопарків, технополісів і т.п.;

- встановлення ступеня реалізованості, визначення оцінки ефективності їх діяльності та зіставлення з відповідною потребою;

- формування нових організаційних утворень, які забезпечують модернізаційні процеси.

Перспективним засобом модернізації є розвиток спільних підприємницьких структур, здатних вирішити такі проблеми як:

- створення спільних високотехнологічних продуктів, конкурентоспроможних на зовнішніх ринках;
- залучення сучасних високоефективних зарубіжних технологій;
- отримання доступу до ринків збуту, освоєних партнерами для просування модернізованого продукту.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Держкомстат України; за ред. О.Г. Осауленка. – К. : ТОВ “Август Трейд”, 2012. – 558 с.
2. Перелік інвестиційних проектів міст України. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://investycii.org/invest_projects.
3. Анкети інвестиційних проектів Львівської обласної державної адміністрації. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: www.me.gov.ua/file/link/144256/file/Lviv%20ODA%20ukr.doc.
4. Інвестиційний потенціал Львівщини [Електронний ресурс] . – <http://www.bsc.lviv.ua/invest/modules.php?name=Pages&go=page&pid=4>.
5. Державна програма розвитку внутрішнього виробництва. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-%D0%BF>.

Лопата О. О. Оценка состояния инвестиционной среды производственной сферы Львовской области в контексте перспектив модернизации основного капитала

Проанализированы проблемы зависимости состояния инвестиционной среды (на примере Львовской области) и развития ее модернизационной способности в контексте основного капитала Львовской области. Осуществлен анализ способности основного капитала производственной сферы Львовской области к модернизации через фактор увеличения инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: инвестиционная среда, инвестиции, модернизация, основной капитал, производственная сфера.

Lopata O. O. Assessment of the investment environment of the production sector in the Lviv region in the context of the prospects for modernization of fixed capital

The problems depending on the state's investment environment (for example, Lviv region) and the modernization of its capacity in the context of fixed capital, Lviv region. The analysis of the ability of the primary production sector capital Lviv region due to modernization factor increasing the investment attractiveness.

Key words: investment environment, investment, modernization, capital, production problems depending industrial areas.